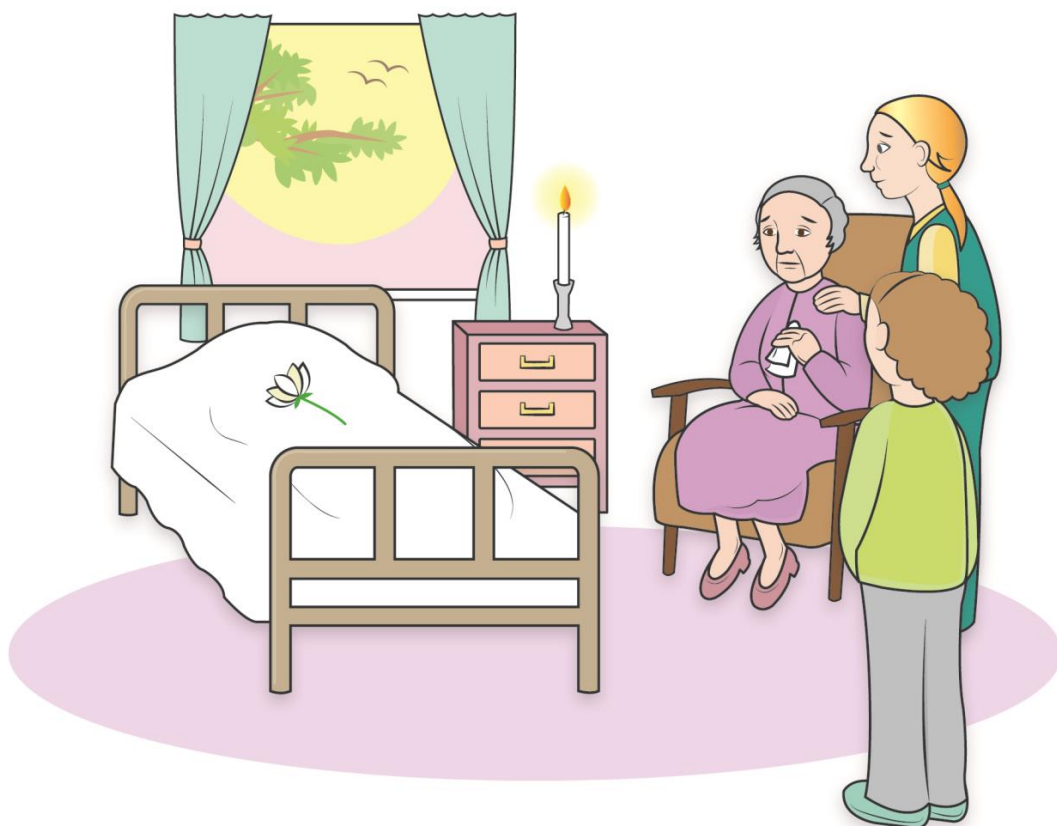

Frivilliga på vårdhem inom vård i livets slutskede

Innehållsförteckning

	sida
Frivilliga som stöd för äldre i livets slutskede	3
Utbildning och intervju av frivilliga inom vård i livets slutskede	4
Många sätt att fungera som frivillig inom vård i livets slutskede	6
Uppgifter	8
Vårdpersonalen och den frivilliga	9
Avtal och försäkring	12
Vårdhemmets råd till den frivilliga	13
Principer för frivilligverksamheten inom vård i livets slutskede	14

Projektet *Lohtua läsnäolosta* 2022

Text: Kristiina Niemelä och Ritva Pihlaja

Översättning: Janina Backström och Ritva Pihlaja

Bilder: Minna Jauhiainen, Puluvisuals

För de frivilliga på vårdhemmen finns en egen broschyr.

Frivilliga som stöd för äldre i livets slutskede

Den frivilligas viktigaste uppgift är att vara närvarande och finnas till för den ensamma äldre.

Den frivilliga ger den äldre i livets slutskede en lugn närvaro, tröst, sällskap och trygghet.

Genom sin närvaro kan den frivilliga göra en värdefull insats för den äldres välbefinnande.

De frivilliga deltar inte i vårdarbetet.

Denna broschyr är riktad till förmännen och vårdpersonalen på vårdhem.

Broschyren erbjuder information om frivillig verksamhet i livets slutskede och vad den betyder ur personalens och vårdhemmets synvinkel.

Utbildning och intervju

Innan den frivilliga kommer till vårdhemmet deltar hen i

- ♥ utbildningen för frivilliga inom vård i livets slutskede
- ♥ en intervju som ordnas av vårdhemmet

Följande tas upp i utbildningen: äldre, ålderdom, livets slutskede och döden, sorg och lidande, den frivilliga vid den äldres sida, jag som frivillig och hur jag orkar

Efter utbildningen kontakter vårdhemmet den frivilliga för intervju.

I intervjun bekantar vi oss med varandra och pratar om tystnadsplikten, saker relaterade till hygien och andra praktiska saker.

Frivilligas avtal undertecknas.

Under intervjun går man också igenom om den frivilliga vill

- fungera som den äldres långtidsvän
- fungera som stöd åt den äldre i livets absoluta slutskede och/eller
- arbeta nattetid.

av frivilliga inom vård i livets slutskede

Exempel på intervjufrågor

- ♥ Berätta vem du är
- ♥ Varför vill du jobba som frivillig just inom vård i livets slutskede
- ♥ Hurdana erfarenheter har du av
  - äldre
  - frivillig verksamhet
  - att arbeta inom vårdbranschen
  - döende och döden
- ♥ Skulle du hellre fungera som den äldres långtidsvän eller som stöd åt den äldre i livets absoluta slutskede
- ♥ Är du beredd att närvara även nattetid
- ♥ I vilka frågor önskar du tilläggsutbildning
- ♥ Hurdana önskemål har du till oss på vårdhemmet
- ♥ Har du ännu någonting du funderar över och vill fråga

Tips 1:

Den frivilliga bör kallas till intervju så fort som möjligt efter utbildningen. På detta vis uppmuntras intresset för den frivilliga att börja som stödperson åt den äldre.

Tips 2:

Vårdhemmet kan på förhand göra upp en lista över intervjutider. Listan kan vara tillgänglig redan under utbildningen. Listan hjälper att ta första kontakten.

Många sätt att fungera som frivillig

långtidsvän

Den frivilliga kan finnas till för den äldre en längre tid. Den äldre kan känna sig ensam och sakna en annan persons närvaro. Beslut om vård i livets slutskede har inte ännu fattats. Frivilligverksamheten påminner i detta skede om vänverksamheten.

stöd i livets slutskede

Den frivilliga kan också kallas på plats först under de sista dagarna av den äldres liv. Då vet man att den äldre inte har länge kvar. Den frivilliga tillbringar en kortare men möjligtvis intensivare tid med den äldre, från dagar till några veckor.

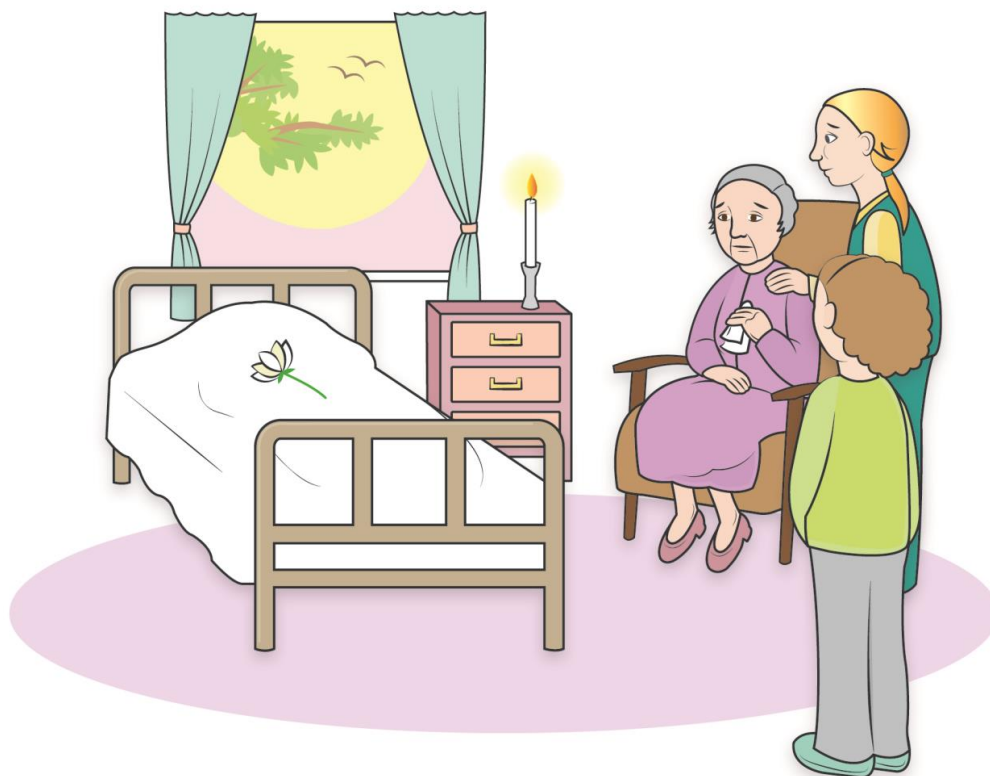
både och

De två ovannämnda kan också kombineras. Den frivilliga besöker regelbundet en långtidsvän på vårdhemmet och fungerar samtidigt som stödperson för en annan äldre i livets slutskede.

nattetid

Den frivilliga inom vård i livets slutskede kan även arbeta nattetid.

inom vård i livets slutskede

Den frivilliga bestämmer själv hur mycket tid hen är beredd att sätta på verksamheten.

Hen kan själv bestämma hur många timmar hen är hos den äldre, och om hen besöker den äldre dagligen, veckovis eller någon gång per månad.

Viktigast är att ta hänsyn till den äldres situation, behov och önskemål. Allting händer på den äldres villkor. Även vårdhemmets regler beaktas.

Den frivilliga förbinder sig till att följa den äldre ända till döden.

Detta skiljer den här verksamheten från annan frivilligverksamhet på vårdhemmen.

Uppgifter

De viktigaste uppgifterna för den frivilliga inom vård i livets slutskede

- sitta bredvid den äldre
- närvaro utan brådska
- ge tid åt den äldre
- lyssna
- hålla i handen
- beröra

Den frivilliga deltar inte i vårdarbetet.

Frivilligas närvaro ersätter inte vårdpersonalens professionella vård och omsorg.

Vårdpersonalen bär alltid ansvaret för vården.

Enligt den äldres ork och önskan kan den frivilliga även

- sjunga eller spela
- läsa dikter
- läsa dagens tidning eller en bok
- skriva vad den äldre önskar
- titta på foton
- kamma den äldres hår
- titta på tv eller lyssna på radio med den äldre
- diskutera om samhällsfrågor och dagens händelser
- diskutera om historiska händelser
- diskutera kring mentala och andliga frågor
- sticka eller virka
- smörja fötter och händer

Vårdpersonalen och den frivilliga

Vårdpersonalen bedömer vilka av de äldre på vårdhemmet som skulle ha glädje av en frivillig stödperson.

Den äldre känner sig kanske ensam och saknar någon att prata med. Den frivilliga kan vara en långtidsvän.

Den frivilliga kan också kallas på plats först under de sista dagarna av den äldres liv.

Om den äldre har närstående, frågar man dem om lov att kalla den frivilliga.

Sköterskan eller en ansvarig inom frivilligverksamheten ringer den frivilliga. Den frivilliga välkomnas till det första besöket på vårdhemmet.

De kommande besöken diskuteras med vårdpersonalen eller med den äldre själv.

- ! Listan över de frivilliga och deras kontaktinformation förvaras på ett säkert sätt. En av personalen
- ansvarar att hålla listan uppdaterad.

Den frivilliga välkomnas.

Hen introduceras till vårdhemmets lokaler och verksamhet.

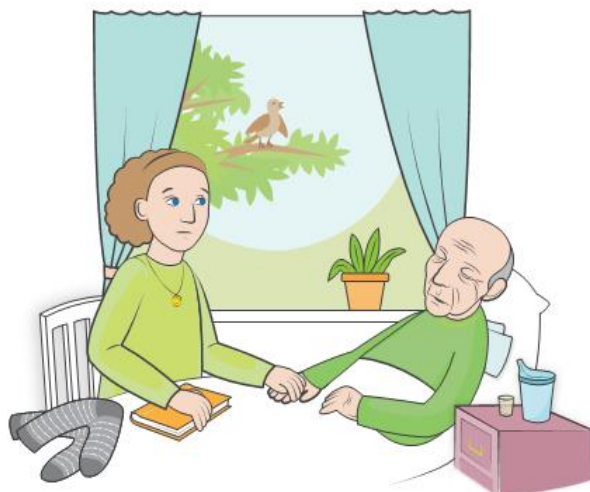
Sköterskan presenterar den äldre och den frivilliga för varandra.

Den frivilliga informeras inte om den äldres sjukdomar eller diagnoser. Men saker som gäller växelverkan eller säkerheten berättas. Sådana saker är t.ex. försämrad hörsel eller förmåga att tala eller oro.

Varje äldres liv är unikt. Det vore fint, om den äldre tillsammans med den frivilliga kunde hitta ett sätt att kommunicera, t.ex. genom sång, foton, diskussion eller närvaro.

Om den äldre inte kan prata längre informerar vårdpersonalen den frivilliga vad den äldre tycker om eller inte tycker om.

Den frivilligas viktigaste uppgift är att vara närvarande och finnas till för den äldre utan brådska.

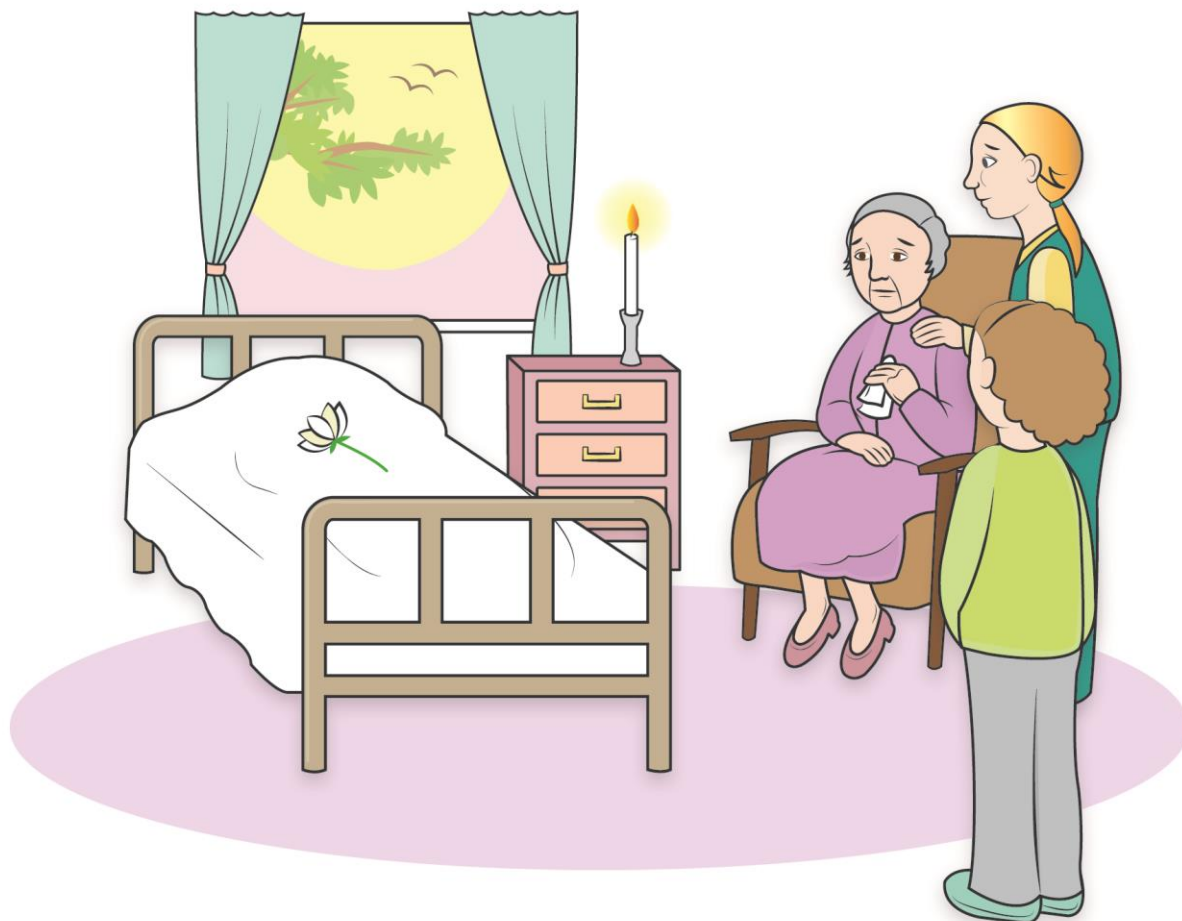

Den frivilliga stöds i sin uppgift av vårdpersonalen.

Sköterskan kan ibland hälsa på i rummet och fråga om allt är bra.

Ett leende, ett vackert ord, en kopp kaffe eller ett glas saft betyder mycket.

Om möjligt svarar sköterskan på eventuella frågor som den frivilliga har.

Den frivilliga finns till för den äldre in till döden.

Avtal och försäkring

Ett skriftligt avtal görs tillsammans med den frivilliga.

I avtalet nämns de viktigaste principerna och praktiska saker gällande frivilligverksamheten på vårdhemmet (se noggrannare sidorna 14-15).

Flera organisationer har redan en färdig avtalsmodell. Man kan även ta exempel av andra organisationers färdiga avtalsmodeller.

Det finns information och exempel på internet (på finska):

[Vapaaehtoistoinnin sopimus, Vantaan kaupunki](https://www.vantaa.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/vantaa/embeds/vantaawwwstructure/142522_Vapaaehtoistoinnan_sopimuslomake.pdf)

https://www.vantaa.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/vantaa/embeds/vantaawwwstructure/142522_Vapaaehtoistoinnan_sopimuslomake.pdf

[Vapaaehtoissopimus ja salassapitosopimus, Rinnekoti](https://evermade-hdl.s3.eu-central-1.amazonaws.com/wp-content/uploads/sites/4/2020/11/20134559/Vapaaehtoissopimus_2020-1.pdf)

https://evermade-hdl.s3.eu-central-1.amazonaws.com/wp-content/uploads/sites/4/2020/11/20134559/Vapaaehtoissopimus_2020-1.pdf

[Vapaaehtoistyön sopimus, Hyvinkään kaupunki](https://www.hyvinkaa.fi/globalassets/kulttuuri-ja-vapaa-aika/vapaaehtoistoiminta/liitteet/vapaaehtoistyon-sopimus.pdf)

<https://www.hyvinkaa.fi/globalassets/kulttuuri-ja-vapaa-aika/vapaaehtoistoiminta/liitteet/vapaaehtoistyon-sopimus.pdf>

[Vapaaehtoistyö, Työsuojeluhallinnon verkkopalvelu](https://www.tyosuojelu.fi/tyosuojelutyopaikalla/vapaaehtoistyö)

<https://www.tyosuojelu.fi/tyosuojelutyopaikalla/vapaaehtoistyö>

Vårdhemmets uppgift är att sköta om den frivilligas försäkring och säkerhet. Vårdhemmet kan också ha en gruppörsäkring för de frivilliga.

Vårdhemmets råd till den frivilliga

Exempel på skriftliga och praktiska råd till den frivilliga

- Vårdhemmets kontaktperson *namn* _____
telefonnummer _____
- Ankomsten till vårdhemmet *t.ex. parkering,* _____
dörrkod _____
- Vid förhinder *vem man meddelar, telefonnummer* _____
- Sekretess *vad tystnadsplikten innebär* _____
- Hälsosäkerhet *enhetens hygienregler* _____
- Andra råd *t.ex. användning av personalens kansli eller omklädningsrum, telefon och sociala medier, fotografering, kaffe, måltider* _____

Principer för frivilligverksamheten inom

- 1. Frivillighet**

Den frivilliga inom vård i livets slutskede jobbar frivilligt av egen vilja. Det relevanta är hens egen vilja att stöda de äldre i livets slutskede.
- 2. Jämställdhet**

Den frivilliga och vårdpersonalen möts som likvärdiga. Var och en uppskattas. Varje människas tid, kunskande och skicklighet är viktig.
- 3. Ömsesidighet**

Målet med verksamheten är att få alla inblandade att må bra. Både vårdpersonalen på vårdhemmet och de frivilliga måste kunna ge och ta emot respons.
- 4. Utan lön / Lönefritt**

De frivilliga får ingen ekonomisk ersättning. Som "lön" får man livserfarenhet och en känsla av att ha gjort en viktig insats.
- 5. Icke-professionell**

Den frivilliga är inte vårdare eller anställd. För den frivilliga räcker vanlig kunskap och skicklighet.
- 6. Pålitlighet och engagemang**

Den frivilliga avgör själv hur långt hens resurser räcker och bestämmer hur mycket hen deltar i verksamheten och när hen vill avsluta som frivillig.
- 7. Tystnadsplikt**

Den frivilliga har tystnadsplikt. Tystnadsplikten fortsätter även efter den äldres död och när den frivilliga har slutat på vårdhemmet.

vård i livets slutskede

8. Tolerans

Den frivilliga får inte sprida sin egen tro eller ideologi. Den frivilliga ska respektera och godkänna att de äldre har olika bakgrunder och livssyner, värderingar och åsikter.

9. Opartiskhet och samarbete

Den frivilliga tar inte någons parti utan samarbetar med den äldre, anhöriga och vårdare. Den frivilliga håller överskomna tider, meddelar vid förhinder och förändringar i kontakt-uppgifter.

10. På den äldres villkor

Den äldre i livets slutskede är viktigast. Den frivilliga fungerar som medmänniska, lyssnare och stöd. Allting baserar sig på den äldres behov och välbefinnande.

11. Gemenskap

Den frivilliga är en del av vårdhemmets gemenskap men deltar inte i diskussioner kring den äldres sjukdomar eller arbetsplatsens ärenden.

12. Introduktion, stöd och försäkring

Den frivilliga får introduktion, stöd och handledning på vårdhemmet. Den frivilliga är försäkrad de dagar hen besöker den äldre på vårdhemmet.

13. Meningsfull verksamhet

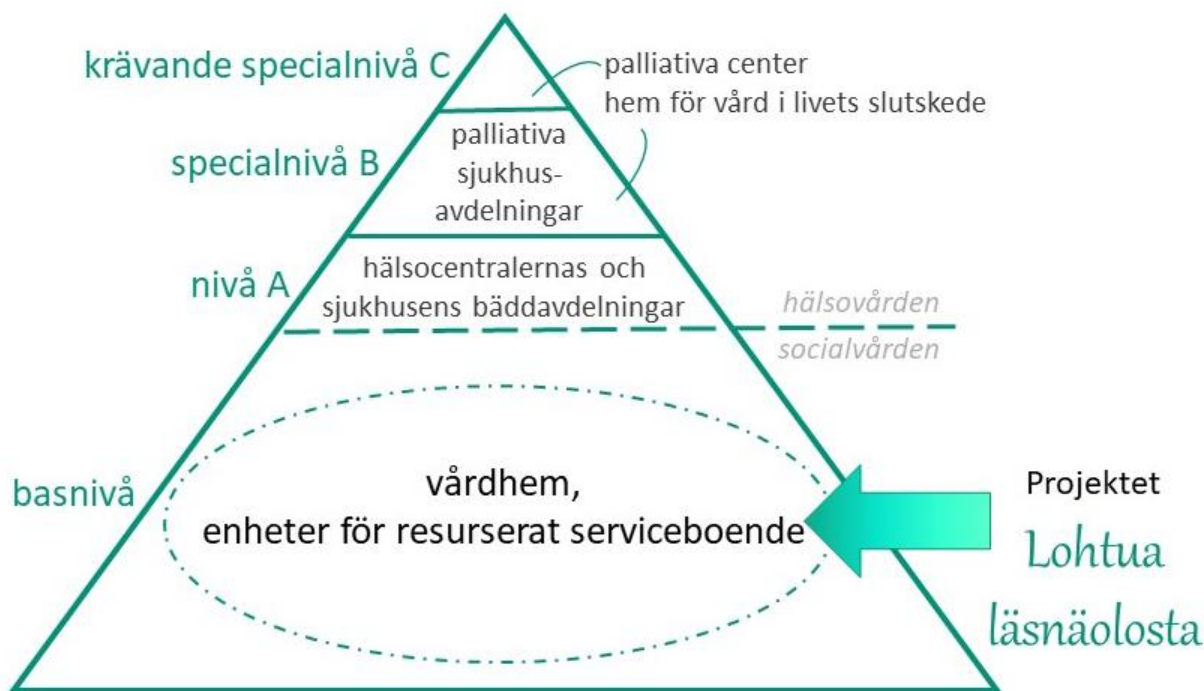
Meningen med frivilligverksamheten inom livets slutskede är att ge en betydelsefull innebörd åt alla inblandade. Frivilligarbete får aldrig kännas som ett tvång.

14. Möjlighet att växa som människa

Frivilligverksamheten erbjuder en möjlighet att växa mentalt och utveckla sig själv.

Denna broschyr är riktad till förmännen och vårdpersonalen på vårdhem.
Broschyren erbjuder information om frivillig verksamhet i livets slutskede och vad den betyder ur personalens och vårdhemmets synvinkel.

Fyrstegsmodell för palliativ vård och vård i livets slutskede. Figur enligt social- och hälsovårdsministeriet 2019.

Projektet *Lohtua läsnäolosta* (2021-2024) rekryterar och utbildar frivilliga inom vård i livets slutskede att fungera som stöd och sällskap för ensamma äldre.

Frivilliga utbildas till vårdhem i Helsingfors, Esbo, Vanda, Grankulla, Kyrkslätt och Vichtis. Grundutbildning för frivilliga organiseras 6-8 gånger om året.

Projektet organiserar workshoppar för personalen på vårdhem.

Syftet är att frivilligverksamheten inom vården i livets slutskede blir en beständig del av vårdhemmens egen verksamhet.

Projektet *Lohtua läsnäolosta* finansieras av social- och hälsovårdsministeriet från vinsten av Veikkaus. Projektet administreras av Suomen Raamattuopiston Säätiö.